

POSTANOWIENIE

Dnia 10 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

Ławnik SN Jarosław Gałkiewicz

Protokolant starszy inspektor sądowy Anna Rusak

w sprawie P. M. - prokuratora Prokuratury Rejonowej w P. delegowanego do
Prokuratury Rejonowej w K.,

obwinionego o czyn z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o
prokuraturze

po rozpoznaniu na posiedzeniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 10
kwietnia 2024 r.

odwołania obwinionego prokuratora P. M.

od postanowienia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym
z dnia 3 sierpnia 2023 r., sygn. akt [...]

I. utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie;

II. kosztami postępowania obciążyć Skarb Państwa.

[M. T.]

UZASADNIENIE

Prokurator Okręgowy w O. zarządzeniem z dnia 9 maja 2023 r., Nr [...],
zawiesił P. M. - prokuratora Prokuratury Rejonowej w P. delegowanego do

Prokuratury Rejonowej w K., w czynnościach służbowych ze skutkiem natychmiastowym na okres 6 miesięcy. Zarządzenie stało się prawomocne z dniem 10 lipca 2023 r. (por. postanowienie Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 10 lipca 2023 r., sygn. akt [...]). Postępowanie służbowe w tej sprawie prowadzone było pod sygn. akt [...] i zakończyło się skierowaniem do Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego wniosku o wszczęcie postępowania wyjaśniającego, który postanowieniem z dnia 10 maja 2023 r. wszczął postępowanie co do przewinień służbowych z art. 137 § 1 pkt 5 p.p.

Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym po rozpoznaniu wniosku Prokuratora Okręgowego w O. z dnia 9 maja 2023 r. w przedmiocie obniżenia do wysokości 50% wynagrodzenia prokuratorowi P. M. na czas trwania jego zawieszenia w czynnościach służbowych, postanowieniem z dnia 3 sierpnia 2023 r., sygn. akt [...], obniżył do 70 % wysokość wynagrodzenia prokuratora P. M. na czas trwania jego zawieszenia w czynnościach służbowych.

Odwołanie od powyższego postanowienia złożył prokurator P. M., który: zaskarżył postanowienie w całości i **zarzucił**:

- obrazę przepisu art 152 § 1 p.p., polegającą na wydaniu zaskarżonego orzeczenia o obniżeniu wynagrodzenia pomimo tego, że w piśmie z dnia 24 lipca 2023 r. skierowanym do Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuraturze Generalnym wskazywał na konieczność odroczenia posiedzenia w tym przedmiocie, do rozpoznania najpierw złożonego wniosku o wznowienie postępowania w przedmiocie zawieszenia w czynnościach służbowych na okres 6 miesięcy, bowiem doszło do naruszenia przepisu art 540b § 1 k.p.k. w zw. z art 171 pkt 1 p.p., poprzez wydanie pod jego nieobecność postanowienia w dniu 10 lipca 2023 r., sygn. akt [...], utrzymującego w mocy zarządzenie Prokuratora Okręgowego w O. z dnia 9 maja 2023 r., sygn. akt [...], o zawieszeniu w czynnościach służbowych na okres 6 miesięcy, gdyż przed tym terminem nie zostało mu doręczone zawiadomienie o dacie tego posiedzenia, a miał prawo wziąć w nim udział, bowiem zawiadomienie otrzymał w dniu 17 lipca 2023 r. informujące o tym, iż posiedzenie dotyczące rozpoznania złożonego odwołania przez Przewodniczącego składu orzekającego Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym wyznaczone było na dzień

26 lipca 2023 r. o godz. 10:30, co oznacza, że niniejsze rozstrzygnięcie jest wadliwe i nie może stanowić materialnoprawnej podstawy do wydania orzeczenia o obniżeniu wynagrodzenia;

- rażącą obrazę przepisu art 152 § 1 p.p., poprzez błędną jego wykładnię polegającą na niesłusznym uznaniu, że samo zawieszenie prokuratora w czynnościach służbowych stanowi obligatoryjną przesłankę do obniżenia mu wynagrodzenia, gdy tymczasem ustawodawca w niniejszym przepisie posłużył się słowem „może” co oznacza, Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym nie jest jedynie zobligowany do orzekania o wysokości obniżenia wynagrodzenia zasadniczego, ale musi najpierw w sposób przekonywujący uzasadnić, jakie okoliczności przemawiają za koniecznością rozważenia, czy obniżenie uposażenia w ogóle jest samo w sobie zasadne;

- rażący błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, a wyrażający się w bezpodstawnym przyjęciu przez Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, że ma on przedstawione zarzuty dotyczące przewinień służbowych polegających na rzekomym uchybieniu godności urzędu prokuratora, skoro Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego prowadzi dopiero postępowanie wyjaśniające, a tym samym dotychczas nie zostały mu ogłoszone żadne zarzuty i tym samym nie wszczęto dyscyplinarnego postępowania przygotowawczego;

- rażący błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, a wyrażający się w bezzasadnym przyjęciu przez Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, że dopuścił się on deliktów służbowych polegających na rzekomym uchybieniu godności urzędu prokuratora określonych w art. 137 § 1 pkt 5 p.p., co ma wynikać z notatek urzędowych sporządzonych przez funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji w K., gdy tymczasem ustawodawca wprost wskazał na to, iż dowodu z wyjaśnień oskarżonego lub zeznań świadka nie wolno zastępować treścią pism, zapisków lub notatek urzędowych, a tym samym prowadzi to, do oczywistej konstatacji, że w tym zakresie brak jest jakiegokolwiek materiału dowodowego.

Podnosząc powyższe zarzuty prokurator P. M. **wniósł** o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez nieobniżanie wynagrodzenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Odwołanie prokuratora Prokuratury Rejonowej w P. – P. M. nie zasługuje na uwzględnienie.

Przypomnieć należy, że w myśl art. 152 § 1 p.p., w przypadku, gdy prokurator został zawieszony w czynnościach służbowych, Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, na wniosek przełożonego dyscyplinarnego, może obniżyć do 50% wysokość wynagrodzenia prokuratora na czas trwania tego zawieszenia. Poza sporem jest, iż rozstrzygnięcie o obniżeniu wysokości wynagrodzenia prokuratora jest immanentnie związane z zawieszeniem go w czynnościach służbowych, zaś koniecznym warunkiem formalnym, niezbędnym dla podjęcia takiego rozstrzygnięcia jest prawomocne zawieszenie w czynnościach prokuratora. Rozstrzygnięcie kwestii obniżenia wynagrodzenia możliwe jest dopiero od momentu, w którym zarządzenie w przedmiocie zawieszenia stało się prawomocne. Dopiero bowiem wówczas, gdy do tej pory jedynie natychmiast wykonalne zarządzenie przełożonego dyscyplinarnego o zawieszeniu prokuratora w czynnościach, staje się prawomocne, są spełnione warunki formalne do rozpoznania wniosku przełożonego dyscyplinarnego o obniżenie wysokości wynagrodzenia prokuratora na czas trwania zawieszenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2023 r., sygn. akt II ZZ 7/22, LEX nr 3554552).

Mając na uwadze powyższe, należy wskazać, że zarządzenie z dnia 9 maja 2023 r. o zawieszeniu w czynnościach prokuratora P. M. na okres sześciu miesięcy (to jest do 9 listopada 2023 r.), wykonalne było od dnia jego wydania, natomiast uprawomocniło się w dniu 10 lipca 2023 r., gdyż Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym w tym dniu, po rozpoznaniu odwołania prokuratora P. M., utrzymał w mocy to zarządzenie. Spełniony został zatem warunek formalny, niezbędny dla podjęcia decyzji o obniżeniu wynagrodzenia prokuratora.

W dalszej kolejności należy odnieść się do zakresu wysokości obniżenia wynagrodzenia prokuratora, które pozostawione zostało do swobodnego uznania sądów dyscyplinarnych, z jedynym zastrzeżeniem, że obniżenie to nie może przekraczać 50 % wysokości przysługującego prokuratorowi wynagrodzenia. Z literalnego brzmienia przepisu art. 152 § 1 p.p. wynika, że możliwe jest jedynie

obniżenie całości wynagrodzenia prokuratora, tj. wszystkich jego składników do maksymalnie 50 %. Ustawodawca nie sprecyzował jednak przesłanek, które determinowałyby sposób owego miarkowania. W orzecznictwie dotyczącym sędziów przyjmuje się, iż decydującym czynnikiem przy ustaleniu skali obniżenia wynagrodzenia jest stopień społecznej szkodliwości czynu oraz postawa danej osoby (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2012 r., sygn. akt SNO 21/12, LEX nr 1231614). Za mające znaczenie drugorzędne, które wyjątkowo mogą rzutować na poziom obniżenia wynagrodzenia, uznaje się natomiast okoliczności dotyczące warunków osobistych sędziego, jego stanu rodzinnego, czy sytuacji majątkowej (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2007 r., sygn. akt SNO 14/07, LEX nr 471781). Wymiar zastosowanego obniżenia determinuje przede wszystkim charakter zarzucanego czynu, jego odbiór społeczny i korporacyjna szkodliwość, stopień nasilenia domniemanej winy sprawcy, a także zakres naruszenia dobrego wizerunku władzy sądowniczej oraz powagi sądu (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2009 r., sygn. akt 35/09, LEX nr 1288872). Przy ustalaniu poziomu obniżenia bez znaczenia pozostają natomiast przesłanki niezwiązane z zarzucanym czynem oraz postawą sprawcy, jak również czas trwania postępowania, w którym obniżono wynagrodzenie (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2006 r., sygn. akt SNO 48/06, LEX nr 470263). Nie ma przeszkód, aby te wskazania, wypracowane w orzecznictwie dotyczącym sędziów, stosować w postępowaniach w przedmiocie obniżenia wynagrodzenia prokuratorowi na czas trwania zawieszenia w czynnościach służbowych.

Nie można podzielić zarzutu z odwołania prokuratora P. M. - oczywiście i rażącej obrazę przepisu art. 152 § 1 p.p., polegającej na wydaniu zaskarżonego orzeczenia o obniżeniu wynagrodzenia pomimo tego, że w piśmie z dnia 24 lipca 2023 r. skierowanym do Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym wskazywał na konieczność odroczenia posiedzenia, do czasu rozpoznania jego wniosku o wznowienie postępowania w przedmiocie zawieszenia w czynnościach służbowych. Sąd Najwyższy podziela stanowisko Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym wyrażone w protokole posiedzenia z dnia 3 sierpnia 2023 r., iż wniosek prokuratora P. M. o wznowienie postępowania w przedmiocie

zawieszenia w czynnościach służbowych nie stanowi przeszkody do rozpoznania wniosku o obniżenie wynagrodzenia. Orzeczenie co do tej kwestii nie jest w żaden sposób powiązane z koniecznością, w pierwszej kolejności, rozstrzygnięcia w przedmiocie wznowienia postępowania o zawieszeniu w czynnościach służbowych. Jak już wyżej wspomniano, zarządzenie o zawieszeniu prokuratora P. M. w czynnościach służbowych stało się prawomocne z dniem 10 lipca 2023 r., a zatem w dniu 3 sierpnia 2023 r. mogło już stanowić podstawę, zgodnie z art. 152 § 1 p.p., do merytorycznego rozpoznania wniosku o obniżenie wynagrodzenia prokuratorowi.

Niezasadny jest również drugi z zarzutów odwołania a mianowicie dotyczący oczywistej i rażącej obrazy przepisu art. 152 § 1 p.p. poprzez uznanie, że samo zawieszenie prokuratora w czynnościach służbowych stanowi obligatoryjną przesłankę do obniżenia mu wynagrodzenia, podczas gdy obniżenie wynagrodzenia w takim przypadku jest fakultatywne i powinno zostać w sposób przekonujący uzasadnione. Wbrew twierdzeniom zawartym w odwołaniu, Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym prowadząc postępowanie w przedmiocie obniżenia wynagrodzenia miał świadomość, że obniżenie wynagrodzenia ma charakter fakultatywny i wyczerpująco to uzasadnił. Zdaniem Sądu Najwyższego, trafne jest ustalenie, iż w realiach niniejszej sprawy zachodzą okoliczności, które przemawiają za obniżeniem wynagrodzenia prokuratorowi P. M. W szczególności rodzaj uchybień, objętych postępowaniem służbowym, w tym ich powtarzalność, gdyż postępowanie takie jest już kolejnym postępowaniem. Uprzednie prowadzone w sprawie o sygn. akt [...], zostało zakończone skierowaniem w dniu 2 listopada 2022 r. przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej do Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym. Ograniczenie wynagrodzenia ma za zadanie wzmocnienie funkcji zabezpieczającej i wychowawczej, nakłaniającej do refleksji prokuratora nad swoim zachowaniem. Niewątpliwie, co też zaznaczył Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, P. M. jako pełniący urząd prokuratora Prokuratury Rejonowej w P., zobowiązany jest do ponadprzeciętnego przestrzegania nie tylko porządku prawnego, ale również zasad kultury i dobrych obyczajów, tak by nie przynosić ujemy środowisku prokuratorskiemu. W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że

chodzi tu o zachowania, które godzą w autorytet prokuratora, obniżają jego prestiż w społeczeństwie i osłabiają do niego zaufanie jako rzecznika prawa i stróża praworządności. Niewątpliwie standard oczekiwań, które wyznaczają kryteria oceny zachowania prokuratora, jest jeśli chodzi o prokuratora znacznie wyższy, niż oczekiwany wobec obywatela niezajmującego tak istotnego społecznie stanowiska. Obniżeniu wynagrodzenia prokuratorowi P. M., nie stoi też na przeszkodzie jego sytuacja majątkowa.

Przechodząc do oceny kolejnego zarzutu odwołania, czyli zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, wyrażającego się w bezpodstawnym przyjęciu przez Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, że prokurator P. M. ma przedstawione zarzuty dotyczące przewinień dyscyplinarnych z art. 137 § 1 pkt 5 p.p., w sytuacji gdy Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego prowadzi dopiero postępowanie wyjaśniające i nie zostały ogłoszone prokuratorowi żadne zarzuty, tym samym nie wszczęto dyscyplinarnego postępowania przygotowawczego – należy wskazać, iż niezależnie od sytuacji procesowej prokuratora P. M., Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, był uprawniony do zastosowania obniżenia jego wynagrodzenia na czas prawomocnie zarządzonego zawieszenia w czynnościach służbowych. Wskazana instytucja, jak i kolejno orzeczony środek w postaci obniżenia wynagrodzenia prokuratorowi, mogą mieć zastosowanie przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego, gdyż mają służyć przede wszystkim zabezpieczeniu autorytetu prokuratury oraz interesu publicznego w kontekście postrzegania przez obywateli działania prokuratorów. Ponadto, podniesiony zarzut nie ma żadnego wpływu na treść wydanego rozstrzygnięcia, gdyż Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym wskazał w pisemnych motywach swojego orzeczenia na jakich przesłankach i w oparciu o jakie okoliczności wydał przedmiotową decyzję.

Takiego wpływu nie ma również na treść wydanego postanowienia, wbrew twierdzeniu prokuratora P. M., podniesiony w odwołaniu kolejny zarzut, a dotyczący błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, wyrażający się w bezzasadnym przyjęciu przez Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, że prokurator dopuścił się przewinień służbowych z art. 137 § 1 pkt 5

p.p., co ma wynikać z notatek służbowych sporządzonych przez funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji w K., podczas gdy dowodu z zeznań świadków nie wolno zastępować treścią pism, zapisków lub notatek urzędowych. Należy zauważyć, że ustalenia postępowania służbowego zostały w pełni potwierdzone dowodami z zeznań świadków złożonych w toku wszczętego w dniu 10 maja 2023 r. postępowania wyjaśniającego (por. protokoły przesłuchania świadków z dnia 11 maja 2023 r. oraz z dnia 12 maja 2023 r. z akt o sygn. [...], dołączonych do akt o sygn. II ZO 77/23), i trzeba zgodzić się z oceną Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym, że zgromadzony materiał dowodowy był wystarczający do wydania postanowienia o obniżeniu wynagrodzenia prokuratorowi P. M. Należy również podkreślić, iż w niniejszej sprawie, Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym obniżając prokuratorowi P. M. wynagrodzenie, nie rozstrzygał, na tym etapie, o zasadności zarzucanych mu zarzutów popełnienia przewinień służbowych, jak również nie badał prawidłowości zarządzenia o zawieszeniu w czynnościach służbowych, a jedynie oceniał, czy w świetle ujawnionych w sprawie okoliczności zachodzą przesłanki do zastosowania środka w postaci obniżenia wynagrodzenia, i trafnie przyjął, że w realiach przedmiotowej sprawy te przesłanki się ziściły.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy postanowił jak na wstępie.

[M. T.]

[ms]

Jarosław Gałkiewicz Wiesław Koziół Zbigniew Korzeniowski